

Dynamisch overzicht van onderwijs – en arbeidsmarktinitiatieven rondom de energietransitie in de arbeidsmarktregio Noordoost-Brabant en breder; stand juli 2019; door Marc Jacobs, Wise-Up

➤ ONDERWIJS

1. Kennispact MBO Brabant en de opleiding de energie specialist:

- Werkateliers “beroepen van morgen” vertalen in opleidingsmodules voor bouw, installeren en elektro. Zo is ook de opleidingsmodule “de energie specialist/architect” ontwikkeld. Modulair vanaf heden beschikbaar voor ontwikkeling medewerkers en zij instroom. Volledig MBO vanaf 2019-2020.

Context voor het beroep

Duurzaamheid in huizen en (kleine) bedrijven is de komende jaren een actueel thema. Leveren of kopen van energie, welke systemen zijn beschikbaar, welke aanpassingen in inrichting van gebouwen en systemen zijn mogelijk, nodig en rendabel? Particulieren en kleine bedrijven hebben behoefte aan advies over hoe energievoorziening in de werk- of woonomgeving zo optimaal mogelijk vorm te geven. En wat de mogelijkheden en randvoorwaarden zijn.

- Kwartiermaker aangesteld die omgevingsanalyse opstelt m.b.t. de energietransitie; wat is er op gebied van onderwijs, wat is er in de regio, wat wil de overheid en wat willen de bedrijven.

2. Sterk Techniek Onderwijs

Regio Noordoost-Brabant

- Op hoofdlijnen zijn de volgende partners betrokken: acht vmbo-scholen, twee Regionale Opleidingscentra met aanbod van technisch mbo (ROC de Leijgraaf en Koning Willem I College), zeven scholen voor praktijkonderwijs, zeven scholen voor vso, drie scholen voor vmbo-g/t, vmbo groen(Helicon 's-Hertogenbosch), het provinciale, regionale en lokale bedrijfsleven, arbeidsmarktregio AgriFood Capital en provinciale en regionale overheden.
- Leerlingen werken in een meer innovatieve, inspirerende en levensechte omgeving en maken kennis met technische innovaties, bijvoorbeeld op het gebied van de energietransitie. Het gaat hierbij zowel om ontwikkeling van kennis en vaardigheden binnen de technische profielen als om toepassingsmogelijkheden binnen andere profielen, G/T en vso. Ook is er sprake van toenemende aandacht voor en integratie van inzet van ICT en Multimedia. Verder gaat het hier uitdrukkelijk om zowel maak- als toepassingsaspecten van innovatieve technieken. Insteek is om hierbij steeds kleinschalige experimenten op te zetten. Afstemming met vergelijkbare initiatieven binnen mbo (denk aan iXperium bij ROC de Leijgraaf en Het Techniek Atelier bij Koning Willem I College vindt plaats.
- Vanuit de drie profielen PIE (Produceren, Installeren en Energie), BWI (Bouwen Wonen en Interieur) en M&T (Mobiliteit en Transport) toewerken naar innovatievere vormen: smart technology, smart building en smart logistics. Denk bijvoorbeeld ook aan duurzaamheidstechnologie, zorgtechnologie en energietransitie.

LvC/Noord Limburg

- Het plan uit LvC/Noord Limburg is heel praktisch in de koppeling met de energietransitie. Zij schaffen materiaal aan om jongeren op het VMBO kennis te laten maken met nieuwste technieken en ook zonnepanelen, warmtepompen. Daarnaast zetten zij sterk in om zoveel mogelijk jongeren in de breedte kennis te laten maken met techniek, zij gebruik daarvoor Technopromo en stichting vakopleiding techniek in Cuijk. Leerlingen uit het PO komen ook naar Elzendaal voor technieklessen.

3. Hybride en modulair onderwijs richting energietransitie bij AVANS

- Herontwerp opleidingen en modulair onderwijs op het gebied van mechatronica, elektrotechniek en woningbouw i.s.m. en bij bedrijven zoals (RWE, Stedin, Wolter Dros, Enexis en Hoppenbrouwers (met oog op de energietransitie). Docenten van AVANS of bedrijven (didactisch opgeleid via AVANS). Elektrotechniek integreren met werktuigbouwkunde en ICT. 4 modules: Opwekking, Distributie, installatie en beheer en Trias Energetica (hierbij is ook lectoraat Smart Energy betrokken).

4. Green Deal: 6.000 nieuwe warmtepompmonteurs m.b.v. 6 opleidingscentra

- In februari 2018 kondigen het Rijk met de installatiesector (Techniek-Nederland), de duurzame energiesector (NVDE) en de mbo-opleidingen een Green Deal aan om het tekort aan opleidingsplekken voor installateurs voor kleine hernieuwbare warmteopties weg te nemen. De warmtepompenbranche heeft samen met de installatiebranche en overheid met elkaar afgesproken de komende vijf jaar 6.000 monteurs op te leiden die warmtepompen gaan plaatsen en onderhouden. Dat staat in de Green Deal “decentrale duurzame warmte- en koudetechnieken” die de DHPA samen met collega-branches en de overheid heeft afgesloten. Er zijn 6 opleidingscentra waaronder in Breda en Den Bosch/Eindhoven.

5. Kennisinstelling JADS en smart cities

- Gebruik maken van data en datatechnologieën om steden slimmer te maken en zo ook de overstap naar duurzame energie te kunnen maken. Pilots met slimme energienetten ontwikkelen. JADS als partner in de energietransitie.

6. Landbouw

- Leergang duurzame bedrijfsopvolging veehouderij Helicon. Helicon wil zijn studenten ‘wapenen’ voor de eisen van vandaag en ook de ouders meenemen in de vereiste omslag van denken en doen. ZLTO dacht mee over het programma van deze robuuste leergang en speelt, samen met Helicondocenten en externe specialisten een rol in de uitvoering. Ook het LIB zit in de stuurgroep.
- Groenpact. De tweede fase van Groenpact richt zich op actuele maatschappelijke thema’s: wat gaan klimaatopgaven, kringlooplandbouw, leefbaarheid en concurrentiekracht betekenen voor de groene sector? Groenpact gaat over aantrekken en binden van talenten, leren en innoveren.
- Verbinden. Samen met VNO-NCW Brabant-Zeeland en FME gaat ZLTO ondernemingen uit verschillende sectoren en disciplines met elkaar verbinden en stimuleren om samen aan de slag te gaan met de kansen en uitdagingen in de veehouderij. Ook gaan we in gesprek met veehouders, bedrijven en kennisinstellingen om te horen welke vernieuwende en creatieve oplossingen er al beschikbaar zijn of in ontwikkeling zijn. In deze gesprekken betrekken we ook belangenorganisaties.

7. Ondernemend onderwijs ‘s Hertogenbosch

Ondernemend Onderwijs ‘sH is een Lerend Netwerk dat samen met onderwijs, bedrijfsleven en (semi)overheden ondernemende vaardigheden en ruimte voor ondernemendheid stimuleert. Wij werken op diverse manieren samen. Bij Pabo Den Bosch, Avans Social Studies, Babel (v.h.Muzerije), Van Neynsel, Bossche Vakschool en HAS Hogeschool, Helicon, Sancta Maria

Mavo organiseren wij onze maandelijkse netwerkbijeenkomsten. Op VO scholen, ondersteunen we docenten bij lessenreeksen, zoals Jong Ondernemen, Profielwerkstukken of Pass2Work. Wekelijks overleggen we in onze werkgroepbijeenkomsten met kernteam, studentmedewerkers en externe partijen over de aanpak en/of ondersteuning van onderwijs innovaties. Scholen doen vast wel iets rondom de energietransitie, maar die zullen het niet zo noemen en het concreet (smal) insteken:

Denk bv. aan het project met de zonnepanelen van de Praktijkschool van het Fioretti College waar we vorig jaar als Strategisch Beraad op bezoek waren. Of nog te ontwikkelen: Module die bijdraagt aan de bewustwording over en de implementatie van de duurzaamheidstransitie onder basisschoolscholieren (en hun gezinnen).

➤ *BEDRIJFSLEVEN*

8. BIM5 expertisecentrum slimmer bouwen

- Een expertisecentrum als publiek-private samenwerking voor de gebouwde omgeving in Noordoost-Brabant. Dit centrum is een samenwerkingsverband dat er toe bijdraagt dat de toekomst in de Noordoost-Brabantse bouwsector aantrekkelijker wordt - en blijft - voor huidige en nieuwe generaties. Dit samenwerkingsverband bundelt de krachten van onderwijs, bedrijfsleven en overheid en nemen samen de verantwoordelijkheid voor een bouwsector waarin slim en vernieuwend bouwen centraal staat. Dit samenwerkingsverband ontwikkelt kennisbundelingen middels practoraat, nieuwe opleidingen, nieuwe keuzedelen, creëert nieuwe leerwerkplekken, organiseren inspiratie-evenementen, kennissessies, gastlessen, etc. De landelijke bouwagenda staat hierbij centraal www.debouwagenda.com . Het centrum richt zich op onderwijs(PO-VO-MBO-HBO)/bedrijfsleven t/m niveau 5 waarbij mede inhoud wordt gegeven aan de transitie traditioneel bouwen versus industrieel bouwen. Nieuwe opleidingen zijn Smart Building niveau 4 en AD Built Environment niveau 5 te Oss die september 2019 starten.

Binnen het project Sterk Techniek Onderwijs wordt aansluiting gezocht bij onderwijsinnovaties binnen de gebouwde omgeving (PIE/BWI/D&P)

<https://www.bim5.nl/>

- BIM-5 is aangehaakt bij het energietransitie-initiatief van de topsector Energie “de Uitdaging” (<https://www.topsectorenergie.nl/human-capital-agenda/de-uitdaging/mbo>)

9. Samenwerken voor toekomst van procesoperators in Agrifood Capital (RIF 16010)

- Binnen dit project is een nieuwe opleiding ingericht voor mbo: allround operationele technicus. De regionale ambitie van innovatie van PIE richting Smart technology binnen vmbo vanuit Sterk Techniekonderwijs Noordoost-Brabant sluit hierbij aan. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om een gericht aanbod van keuzevakken binnen vmbo en om onderwijsinnovatie binnen het profiel PIE. PIE is belangrijk profiel m.b.t. de energietransitie .

10. Doorlopende leerlijn (ondergrondse) infra BAM, Heijmans, Brabant water en KW1 college, VMBO-MBO.

- Doelstellingen:
 - Leerlingen kennis laten maken met Ondergrondse Infra
 - Leerlingen enthousiasmeren
 - Instroom in Infra MBO opleidingen bevorderen
- Aanpak:
 - Samenwerkingsverband van aannemers, netbeheerders en onderwijs
 - Doorlopende leerlijn: vanaf tweede leerjaar jaarlijks terugkerend
 - Beïnvloeden op keuze momenten

11. Verkort opleidingsprogramma voor installatietechniek

- In samenwerking met Junique Advies en UWV is er een verkort opleidingsprogramma ontwikkeld specifiek voor AGO Installatietechniek te Schaijk. Kandidaten uit regio's 's-Hertogenbosch en Grave/Mill/Cuijk/Wijchen worden zowel in-als extern opgeleid specifiek voor de werkzaamheden van AGO Groep. De samenwerking is ontstaan door de grote vraag van AGO naar monteurs E (Elektrotechnisch) en W (Werktuigbouwkunde). AGO biedt de kandidaten een verkorte opleiding en begeleiding binnen de Installatietechniek aan. De kandidaat komt na behalen van de certificaten en afronden van een stage in dienst bij AGO Groep.

12. Statushouders opleiden voor installatietechniek of de bouw

- In de zomer van 2017 is Techniek Nederland begonnen met het opleiden van statushouders voor elektrotechnische en werktuigkundige leerling- of hulpmonteurs. De opleidingen worden betaald uit het sectorfonds, waar de sector en overheid aan bijdragen. Tijdens de opleiding van tien weken gaan de statushouders wekelijks twee dagen naar school en drie dagen aan het werk. Tijdens een proef zijn zo al meer dan vijftig vacatures ingevuld.
- Ook in Boxtel zijn bijkomsten voor werkgevers installatiebranche en statushouders. Besef groeit bij bedrijven dat hier mogelijkheden zijn. Coördinerende rol voor Techniek Nederland

13. Energiemonteurs.nl (Essent)

- Wervingsplatform voor energiemonteurs opgezet door en voor Essent en servicepartners. In 2030 moet Nederland een van de duurzaamste landen van Europa zijn. Wie gaan daar voor zorgen? Jawel, de monteurs van Nederland. Niet zomaar monteurs, maar Energiemonteurs. Of je nu installatie-, service-, zonnepanelen, isolatie- of elektromonteur bent, je kunt bij ons vol aan de bak. Werken aan de duurzame toekomst van Nederland en die van jezelf. Het kan als Energiemonteur bij één van de servicepartners van Essent. Het gaat om 1200 monteurs.

14. Upgradejetechniek.nl (Enexis)

- Wervings- en opleidingsplatform Enexis groep voor elektromonteurs (stages, vakschool, traineeships, cursussen, leiderschap etc.)

15. Mensgerichte innovatie (BAM)

- BAM Infra Energie & Water houdt zich bezig met strategische personeelsplanning m.b.t. de verandering in toekomstige beroepen en competenties (door energietransitie) en het inzetten van technologische hulpmiddelen.

➤ OVERHEID & TRIPLE HELIX

16. Provincie Noord Brabant

- Duidelijk is dat de urgentie hoog is om te komen tot beter toegesneden opleidingen die aansluiten bij de snelle ontwikkelingen rondom de energietransitie, inclusief bijscholing en omscholing. In aansluiting op de acties die landelijk worden ondernomen in het kader van het Klimaatakkoord zullen wij in samenwerking met de arbeidsmarktregio's, bedrijfsleven en onderwijsinstellingen (ROC's, Fontys, Avans, universiteit Tilburg, de Dutch Design Academy, de TU/e et cetera) stimuleren dat dit probleem op het niveau van de Brabantse regio's wordt opgepakt.
- Samen met bedrijven en gemeenten kan de provincie helpen bij het opzetten van opleidingen. Zo kan ze enerzijds belemmerende regelgeving op nationaal niveau aankaarten en anderzijds de Brabantse mbo-opleidingen financieel steunen bij het opzetten van deze opleidingen. Het bestaande samenwerkingsverband "Pact Brabant" wat door de provincie geïnitieerd is, kan hier mogelijk een rol in spelen.

17. Agrifood Capital werkt!

- Regionale loopbaanversneller: Hoe kunnen we de inwoners van Noordoost-Brabant optimaal ondersteunen in hun loopbaanontwikkeling, zodat zij steeds weer opnieuw in staat zijn om hun talent via werk te benutten en te ontwikkelen en zo een duurzame positie op de sterk veranderende arbeidsmarkt te verwerven. Via loopbaanversneller kan werken in de energiesector gepromoot worden.
- In Werken van Morgen werken we aan een krachtige, regionale arbeidsmarktinfrastructuur in Noordoost-Brabant waarin werkgevers en werknemers zo goed mogelijk kunnen floreren. Met voor beiden zoveel mogelijk flexibiliteit en toch (werk)zekerheid, nu én in de toekomst. Hierbij staan strategische personeelsplanning, het aantrekken van talent, duurzame inzetbaarheid en flexicurity (arbeidsmobiliteit) centraal. Werken van Morgen helpt de concurrentiepositie van werkgevers in Noordoost-Brabant toekomstgericht en duurzaam te versterken.

18. Meters maken op leren(d) werken: Ontwikkelen praktijkopleidingen voor laaggeschoolden

- Werkgevers, onderwijsinstellingen, gemeenten en vakbonden in Noordoost-Brabant helpen samen laaggeschoolde mensen eenvoudiger aan werk. Vanuit meters maken op lerend werken worden 400 werkplekken gecreëerd in kansrijke sectoren zoals procestechniek, logistiek, (af)bouw, zorg en horeca. WSD, IBN en WeenerXL gaan samen met werkgevers in Noordoost-Brabant aan de slag om praktijkopleidingen te ontwikkelen. Het MBO is wettelijk gezien in de lead daar waar het gaat over praktijkverklaringen. Ook kansrijk m.b.t. de energietransitie en de banen die ontstaan aan de onderkant van de arbeidsmarkt.

19. Kweekvijvers

- De kweekvijvers zijn een project van het Werkgeversservicepunt Noordoost-Brabant. Binnen de arbeidsmarktregio Noordoost-Brabant faciliteert het WSP Noordoost-Brabant werkgevers bij hun zoektocht naar goed personeel. Kandidaten zijn mensen die nog geen startkwalificatie hebben, maar deze wel kunnen behalen met de juiste begeleiding. Denk aan jongeren zonder diploma, vergunninghouders of langdurig werklozen. Deze kandidaten worden na het voortraject gekoppeld aan een werkgever die een tekort heeft aan goed geschoold personeel in de branches logistiek, bouw, elektra, schilderen, schoonmaak, zorg en personenvervoer. Bij die werkgever gaan ze eerst 3 maanden proefdraaien. Zo leren werkgever en kandidaat elkaar kennen en weten we zeker dat ze bij elkaar passen. Na 3 maanden proefdraaien, start het BBL 1 traject. Kandidaten gaan dan 4 dagen werken en 1 dag naar school. Voorbeeld m.b.t. energietransitie: kweekvijver project gebouwde omgeving (voor statushouders). Bij Bouwmensen in Oss zijn in mei 2018 27 vluchtelingen met een verblijfsvergunning voorbereid op een carrière als bouwvakker, schilder of installateur.

20. Bedrijfsscholen

Vanwege de huidige tekorten aan personeel, ontstaan in vele sectoren en vanuit vele bedrijven initiatieven om – al dan niet samen met het beroepsonderwijs – te komen tot specifieke bedrijfsscholen. Voorbeelden:.....

21. De kleine aarde

Begin 2016 heeft een groep bedrijven en instellingen een plan gemaakt om nieuw leven te blazen in De Kleine Aarde. Om opnieuw een voorbeeldlocatie te worden voor de circulaire economie en samenleving. Waar we met bedrijven, studenten, vrijwilligers en bewoners aan werken. Waar je kan pionieren. Een plek in Boxtel waar je geïnspireerd wordt.

➤ LANDELIJKE INITIATIEVEN

22. Scholingsfonds werkgeversvereniging energie (OOF)

- OOF wil een aantal pilots draaien waaronder eentje in NOB als het gaat om energietransitie en tekorten op de arbeidsmarkt met een aantal van hun leden, bijv. Enexis, Essent en/of Innogy. Strategische gesprekken voeren vanuit arbeidsmarktplatform energie met bedrijven en scholen (SER arbeidsmarktaanpak en “De uitdaging” aangehaakt). Grote behoefte bedrijfsleven op gebied van fieldlabs over de hele linie aan opleidingen. Mogelijkheid is ook “Perspectief op werk” aanvraag indienen 2020.
- Voorlichtingscampagne WATT met beschikbare materialen voor middelbare scholen, gastlessen/excursies. De energiesector is volop in ontwikkeling en is daarom op zoek naar jonge talenten die hun schouders onder de toekomst van Nederland willen zetten. Die in hun eentje een klus kunnen klaren, maar ook graag samenwerken. Uitdagingen genoeg voor praktijkgerichte jongens en meiden! Om (v)mbo’ers, havisten, vwo’ers en studenten ook de energiesector te laten ontdekken is WATT? in het leven geroepen: een voorlichtingscampagne speciaal voor leerlingen met interesse voor techniek en/of twijfels over de te kiezen (technische) richting. Dit is gebeurd op initiatief van drie Opleiding- en Ontwikkelingsfondsen: het O&O fonds Netwerkbedrijven, het O&O fonds Productie- & Leveringsbedrijven en het O&O fonds Afval- & Milieubedrijven. WATT? vestigt de aandacht

op technische beroepen in de energiesector. Er valt namelijk veel leuk werk te doen. Alleen weten maar weinig leerlingen (én docenten en decanen) dat. WATT? geeft uitleg en informatie. Over energie én over werken in de energie. Want je kiest beter als je weet wat de mogelijkheden zijn.

- Sectorplan NWb; samenwerking tussen de netwerkbedrijven op het gebied van aantrekkelijk werkgeverschap en talent: investeren in vakmanschap, opleidingsaanbod en bedrijfsscholen.

23. MKB Idee

Bent u mkb'er en wilt u samen met anderen meer investeren in de versterking van kennis en vaardigheden van uw personeel op het gebied van de klimaat- en energietransitie? Ervaart u hierbij belemmeringen? Denk dan mee over oplossingen om die belemmeringen weg te nemen met de regeling MKB Idee. Met deze regeling wil de overheid mkb'ers stimuleren meer te investeren in scholing en ontwikkeling van huidig en toekomstig werkenden. Anders dan in 2018 richt de regeling zich nu op iedere mkb'er. De subsidie is geen opleidingsbudget, maar een bijdrage voor het oplossen van knelpunten bij mkb'ers. Het is niet bedoeld voor het volgen van opleidingen bij onderwijsinstellingen.

24. Coöperatie leren voor morgen

- Leren voor morgen is een groep van samenwerkende organisaties die zich inzetten voor leren voor duurzame ontwikkeling: binnen én buiten het onderwijssysteem en van peuter tot professional. Het doel is een structurele integratie van duurzaamheid in het onderwijs, waarbij gebouw, organisatie, curriculum, leerproces en omgeving elkaar versterken. Leren voor Morgen draagt bij aan de taakgroep Arbeidsmarkt en scholing welke de sectortafels en het Klimaatberaad adviseert over de wisselwerking met ontwikkelingen op de arbeidsmarkt.

25. SPARK the Movement en duurzaamheid in Brabant

- Op 28 mei organiseert Leren voor Morgen i.s.m. Circulair Friesland en Brabant Geeft Energie een werksessie om te onderzoeken hoe je een beweging rond duurzaamheid opzet in je eigen regio. SPARK the Movement is een programma in Friesland waarbij scholen en bedrijven uit alle onderwijslagen elkaar inspireren op duurzaamheid. SPARK is succesvol omdat mensen met of zonder veel kennis van duurzaamheid kunnen meedoen en het een olievlekwerking in de regio heeft. Doelen van de bijeenkomst zijn 1) kennismaken van SPARK the Movement, de werkwijze, succesfactoren en verbeterpunten en 2) ontwerpen van een (aanzet tot) een programma in je eigen regio of mede-ontwerpen van een duurzaamheidsprogramma in de provincie Brabant.

26. Intentieverklaring arbeidsmarkt en scholing in wijkgerichte aanpak, 27 pilot wijken in Nederland

Deze intentieverklaring heeft als doel ontwikkeling van vaardigheden, technologie en werkprocessen te verbinden in een lerende wijkgerichte aanpak, vanuit een hechte samenwerking van bedrijven, werkenden, overheid en de brede onderwijskolom (mbo, hbo, wo). De samenwerking richt zich in eerste instantie op vier pilotgebieden rond proefwijken, om van daaruit tot een gericht plan te komen voor een structurele aanpak voor het vervolg en de bekostiging daarvan.

27. call 4F Koolstofarme Economie

De call richt zich op duurzame energie en energiereductie in de gebouwde omgeving, gericht op slimme uitrol. Met de gebouwde omgeving wordt een aaneengesloten gebied met hoofdzakelijk woon-

, werk- of recreatiefunctie bedoeld. Demonstratieprojecten op bedrijventerreinen die een grote kennisdisseminatie-component hebben en gericht zijn op de duurzame gebouwen zijn hierbij ook toegestaan. In het kader van dit specifieke doel stimuleert OPZuid de slimme uitrol van innovatieve technologieën, instrumenten en niet-technologische aspecten, die zijn gericht op het bevorderen of aanwenden van koolstofarme technologieën. De projecten dragen bij aan duurzame energieproductie, energie-efficiëntie en energiebesparing. Zij doen dit als wegbereider en aanjager van een grootschalige toepassing in een later stadium.

Met name de zinsnede “Betere aansluiting van het onderwijs op de arbeidsvraag naar technisch geschoolde mensen, door stimulering van onderwijsprogramma’s en –voorzieningen waarbij zowel bedrijfsleven als kennisinstellingen betrokken zijn en die inspelen op de kwalitatieve eisen die het bedrijfsleven in de topclusters stelt aan technisch talent.” Is interessant. Bij HAS en Avans heeft men duurzaamheid in het curriculum zitten, de regionale contacten zijn uitstekend, dus het verbinden met stage- en afstudeeropdrachten kan wellicht leiden tot een haalbare aanvraag.

28. flexibele onderwijsprogramma’s in het mbo voor volwassenen

Deze subsidie is bedoeld voor het gezamenlijk ontwikkelen van flexibele onderwijsprogramma’s in de derde leerweg die aansluiten op de behoeften van werkenden en werkzoekenden. De subsidie is ook bestemd voor het werven van de doelgroep, het professionaliseren van docenten en voor kennisdeling. De kennisdeling kan bestaan uit het delen van ervaringen t.a.v. leermaterialen, werkwijzen en aanpakken in netwerkbijeenkomsten. <https://www.dus-i.nl/subsidies/flexibel-mbo-voor-volwassenen>

29. VNO-NCW

Diversen activiteiten gericht op duurzaamheid. Meer in algemene zin i.p.v. specifiek gericht op de arbeidsmarkt.

30. Kabinet: 22 miljoen euro voor werk-naar-werk trajecten

De energietransitie biedt veel kansen, maar betekent ook dat een aantal mensen in met name de fossiele energiesector de komende jaren waarschijnlijk hun baan zal verliezen. Om deze werknemers te helpen met om- en bijscholen en van-werk-naar-werk trajecten trekt het kabinet 22 miljoen euro uit. Dat schrijven minister Koolmees van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en minister Wiebes van Economische Zaken en Klimaat vandaag in een brief aan de Tweede Kamer.

<https://www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2019/06/13/kabinet-trekt-ruim-20-miljoen-uit-voor-werkgelegenheidseffecten-energietransitie>

MOOIE VOORBEELDEN VAN BUITEN DE REGIO

31. Duurzaamheidsfabriek Dordrecht

De Duurzaamheidsfabriek is een samenwerkingsverband tussen bedrijfsleven, onderwijsinstellingen en de overheid. In de fabriek huren bedrijven ruimtes waarin zij met elkaar en samen met de onderwijsinstellingen en kennisinstututen met behulp van de allernieuwste apparatuur aan duurzame innovaties werken. Een manier om studenten en werkenden met nieuwe duurzame technieken kennis te laten maken, is via een Energietransitiehuis zoals in de Duurzaamheidsfabriek in Dordrecht gebeurt. Het Energietransitiehuis is een door studenten ontworpen huis. Studenten en werkenden leren traditionele energieinstallaties te vervangen door bestaande en allernieuwste

duurzame technieken; ook worden nieuwe technieken getest. Deze hybride leeromgeving bevordert de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt. De innovatieve en experimentele opzet draagt bij tot toekomstgerichte kennisontwikkeling ende ontwikkeling van 21e- eeuwse vaardigheden zoals creatief denken en probleemoplossend vermogen.

TOTAALOVERZICHT VAN ALLE INITIATIEVEN

In onderstaande tabel wordt er per initiatief aangegeven welke doelgroep, doeleinden en sectortafel van toepassing is. Groen betekent heel erg van toepassing, oranje betekent dat er enkele raakvlakken zijn. Doel is om te bepalen op welke niveaus en m.b.t. tot welke doeleinden er veel activiteiten zijn en waar nog weinig. Dit is alleen voor de regionale en provinciale initiatieven gedaan om zo ook te komen tot een regionaal actieplan.

Conclusies

Wat doelgroepen betreft zijn er veel programma's en activiteiten gericht op het MBO niveau en blijven met name het PO en het VO onderbelicht, terwijl hier zeker kansen liggen als het gaat om de arbeidsmarkt tot 2030. Zit je nu in het PO dan stroom je rond 2030 uit richting de arbeidsmarkt en zit je dus middenin de energietransitie. Zit je nu in HAVO 4 of 5, dan kan je rond 2024-2025 al waarde toevoegen aan de energietransitie, waarschijnlijk een piekmoment in de uit te voeren werkzaamheden. M.b.t. het technologisch vormgeven van onderwijs kan er in de HAVO nog veel winst behaald worden. Bovendien kunnen leerlingen zich ook al via stages en projecten direct inzetten. Ook op HBO niveau blijft het aantal initiatieven achter t.o.v. het MBO, terwijl hier ook zeker veel werkgelegenheid gaat ontstaan, met name ook door het hogere kennisniveau dat veelal vereist gaat worden. Op het gebied van zij-instroom en kwetsbare groepen gebeurt ongeveer evenveel vergeleken met reguliere instroom.

Bij verreweg de meeste initiatieven staat onderwijsinnovatie centraal en wat minder de innovatie op het gebied van werk (de beroepen van de toekomst, het werk anders vormgeven, etc.). Ook is er meer aandacht voor technologische innovatie dan sociale innovatie. Het belang van laatstgenoemde mag echter absoluut niet onderschat worden. Wat sectortafels betreft is het opvallend dat de tafel mobiliteit nergens echt nadrukkelijk genoemd kan worden als focustafel.

Initiatieven NOB	PO	VO	VMBO	MBO	HBO, WO	Instroom/werving	Zij-instroom	Kwetsbare groenen	Onderwijs innovatie	Nieuw werk	Technologische innovatie	Sociale innovatie	Sectortafel
1. De energie specialist/architect													Elektriciteit & Gebouwde omgeving
2. STO NOB													Elektriciteit & Gebouwde omgeving
3. Hybride en modulair onderwijs AVANS													Elektriciteit & Gebouwde omgeving & Industrie
4. Opleidingscentra warmtepompen													Gebouwde omgeving
5. JADS: Smart Cities													Alle tafels
6. Diversen ZLTO													Landbouw
7. Ondernemend onderwijs 'sH													Alle tafels
8. BIM5 expertisecentrum slimmer bouwen													Elektriciteit, gebouwde omgeving & Industrie
9. Samenwerken voor toekomst van procesoperators													Elektriciteit & Gebouwde omgeving & Industrie
10. Doorlopende leerlijn (ondergrondse) infra													Elektriciteit & Gebouwde omgeving
11. Verkort opleidingsprogramma voor installatietechniek													Elektriciteit & Gebouwde omgeving

Initiatieven NOB	PO	VO	VMBO	MBO	HBO, WO	Instroom/ werving	Zij- instroom	Kwetsbare groepen	Onderwijs innovatie	Nieuw werk	Technologische innovatie	Sociale innovatie	Sectortafel
12. Statushouders opleiden voor installatietechniek of de bouw													Gebouwde omgeving
13 Energiemonteurs.nl (Essent)													Elektriciteit
14 Upgradejetechniek.nl (Enexis)													Elektriciteit
15 Mensgerichte innovatie (BAM)													Elektriciteit & Gebouwde omgeving
16 Provincie Noord Brabant													Alle tafels
17 AgriFood Capital werkt!													Alle tafels
18 Meters maken op leren(d) werken													Alle tafels
19 Kweekvijvers													Alle tafels
20. Bedrijfsscholen													Alle tafels
21. De kleine aarde													Landbouw & landgebruik
TOTAAL	2 2	3 2	5 6	6 10	7 5	4 12	2 8	2 5	1 17	5 9	0 2	5 6	